

Nr 26.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank, m. m.; given Drottningholms slott den 30 december 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogat förslag till förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank;

dels ock bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g
till
**förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890
(nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank.**

Härigenom förordnas, att § 4 förordningen den 16 maj 1890 angående Sveriges allmänna hypoteksbank¹ skall erhålla följande ändrade lydelse.

Nuvarande lydelse:

Föreslagen lydelse:

§ 4.

Till grundfond för hypoteksbanken överlämnar staten genom riksgäldskontoret ett belopp av *sjuttio* miljoner kronor i av staten utgivna obligationer, ouppsägbara å innehavarens sida samt förskrivna med fyra och en halv procent årlig ränta; ägande banken över dem förfoga efter ty här nedan sägs.

Till grundfond för hypoteksbanken överlämnar staten genom riksgäldskontoret ett belopp av *sjuttiofem* miljoner kronor i av staten utgivna obligationer, ouppsägbara å innehavarens sida samt förskrivna med fyra och en halv procent årlig ränta; ägande banken över dem förfoga efter ty här nedan sägs.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse se 1948: 363.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 30
december 1948.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om *höjning av grundfonden för Sveriges allmänna hypoteksbank* samt anför därvid följande.

Enligt § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank — sådan paragrafen lyder jämlikt förordningen den 26 juni 1948, nr 363 — överlämnar staten till grundfond för hypoteksbanken genom riksgäldskontoret ett belopp av 70 miljoner kronor i av staten utgivna obligationer, ouppsägbara å innehavarens sida samt förskrivna med 4 1/2 procent årlig ränta; och äger banken förfoga över dem efter vad i förordningen närmare angives. Vidare stadgas i § 5, att hypoteksbanken må utgiva obligationer mot viss säkerhet och att sammanlagda beloppet av utelöpande obligationer icke vid något tillfälle må uppgå till mera än 10 gånger beloppet av grundfonden.

I en den 16 december 1948 dagtecknad, till Kungl. Maj:t ställd skrift har *Sveriges allmänna hypoteksbank* anført, att beloppet av bankens utelöpande obligationer den 15 december 1948 uppgått till ca 640 miljoner kronor. Obligationsskulden närmade sig således den högsta tillåtna gränsen. Därest bankens utlåning skulle fortsätta i ungefärligen samma omfattning som för närvarande, kunde man räkna med att gränsen skulle vara överskriden före 1949 års utgång. Redan av denna anledning borde åtgärder nu vidtagas för att bereda banken möjligheter att överskrida sagda gräns. Dessutom syntes vissa anspråk komma att ställas på banken i samband med hypoteksinstitutionens medverkan i den statliga kreditgarantivningen på jordbrukets område. Garantilånen måste nämligen enligt den av statsmakterna år 1948 beslutade ordningen inräknas i bankens upplåning enligt den av grundfondens storlek bestämda ramen. Det syntes tills vidare vara tillräckligt om grundfonden höjdes med 10 miljoner kronor. Under återopande härav hemställdes att Kungl. Maj:t måtte utverka riksdagens medgivande till höjning av det så-

som grundfond för banken överlämnade beloppet till 80 miljoner kronor ävensom vidtaga den ändring i § 4 förordningen angående Sveriges allmänna hypoteksbank som därav föranleddes.

Över nämnda framställning ha, efter remiss, *utlåtanden* avgivits av bank- och fondinspektionen samt fullmäktige i riksbanken och fullmäktige i riksgäldskontoret.

Bank- och fondinspektionen har anfört, att inspektionen ur de synpunkter ämbetsverket hade att företräda icke hade något att erinra mot att hypoteksbankens grundfond ökades till det av banken angivna beloppet 80 miljoner kronor och att inspektionen följaktligen tillstyrkte bifall till framställningen.

Fullmäktige i riksgäldskontoret ha uttalat, att fullmäktige icke hade något att erinra mot bifall till hypoteksbankens framställning.

Fullmäktige i riksbanken ha anfört, att fullmäktige, under hänsynstagande till de förhandlingar som förts om inskränkningar av kreditgivningen, tillstyrkte att framställningen bifölles i så måtto att hypoteksbanken medgäves öka grundfonden med 5 miljoner kronor eller alltså från 70 till 75 miljoner kronor.

Departementschefen. Såsom vid flera tillfällen framhållits är i nuvarande läge en åtstramning på kreditmarknaden nödvändig för att få till stånd en minskning av de investeringar, som icke äro föremål för en direkt investeringskontroll. I detta syfte ha under den senaste tiden nya förhandlingar upptagits med olika kreditinstitutioner. Det är givet, att bl. a. hypoteksinstitutet härvid måste medverka. En begränsning av dessa instituts utlåning — som under de sista åren haft relativt stor omfattning — måste eftersträvas, enär åtgärder i åtstramande riktning inom andra områden av kreditmarknaden kunna bli mer eller mindre verkningslösa genom en expansion av hypoteksinstitutets kreditgivning.

Såsom den nu föreliggande framställningen utvisar har hypoteksbanken fortfarande möjligheter att inom ramen för nuvarande grundfond öka sin utlåning med ett ganska betydande belopp. Ur denna synpunkt och med hänsyn till den återhållsamhet beträffande kreditgivningen, som för närvarande bör iakttagas, kan ifrågasättas, om en höjning av grundfonden nu är nödvändig. Då jag utgår från att spørsmålet om hypoteksbankens medverkan till den eftersträfvade åtstramningen på kreditmarknaden löses genom överenskommelse mellan hypoteksbanken och riksbanken, synas dock tillräckliga skäl icke föreligga att helt avvisa förslaget om en höjning av grundfonden. Jag har härvid också beaktat, att hypoteksbanken givetvis bör äga möjligheter att utlämna lån, som föranledas av den statliga kreditgarantivningen på jordbrukets område. Vidare har jag tagit hänsyn till att möjligheter böra finnas till en mera liberal utlåningspolitik i händelse den ekonomiska utvecklingen skulle komma att medgiva detta.

I enlighet med det nu anförda anser jag, i likhet med bankofullmäktige, att höjning av grundfonden i nuvarande läge bör medgivas med 5 miljoner

kronor. Denna höjning torde vara fullt tillräcklig för att täcka de utlåningsbehov, som kunna komma att föreligga under det närmaste året.

Jag tillstyrker sålunda den ändringen i § 4 i 1890 års förordning angående Sveriges allmänna hypoteksbank, att det däri angivna grundfondsbeloppet höjes från 70 till 75 miljoner kronor. För genomförandet av denna ändring kräves riksdagens medverkan. Därest riksdagen kommer att biträda ändringsförslaget, torde riksdagen samtidigt böra besluta att staten skall — för ökning av hypoteksbankens grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av fem miljoner kronor med rätt för banken att i enlighet med bestämmelserna i nyssnämnda förordning taga sagda obligationer i anspråk.

I enlighet med det nu anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank.*

Härefter hemställer föredragande departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att

dels antaga nyssnämnda förslag till förordning om ändrad lydelse av § 4 förordningen den 16 maj 1890 (nr 21 s. 1) angående Sveriges allmänna hypoteksbank,

dels ock besluta att staten skall — för ökning av Sveriges allmänna hypoteksbanks grundfond — genom fullmäktige i riksgäldskontoret ställa till förfogande svenska statens fyra och en halv procent obligationer, uppsägbara från innehavarens sida, till ett nominellt belopp av fem miljoner kronor med rätt för banken att taga obligationerna i anspråk i enlighet med bestämmelserna i förordningen angående Sveriges allmänna hypoteksbank.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hans Wenker.